

Na każdej polskiej monecie okolicznościowej znajdują się:

- nominal
- wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej
- napis: Rzeczpospolita Polska
- rok emisji

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie: www.nbp.pl/monety

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami tel. 22 185 45 96 oraz 22 185 13 03.

Sprzedaż wartości kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

W dniu 29 maja 2017 roku Narodowy Bank Polski planuje wprowadzić do obiegu monetę kolekcjonerską o nominale 20 zł z serii „Polskie Termopile” – Zadwórze.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych. Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza

NBP

Narodowy Bank Polski

Odkryj Polskę

Kaplica Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim

Monety okolicznościowe

Kaplica Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim

Zabytkowa kaplica pod wezwaniem Trójcy Świętej na Zamku w Lublinie jest bezcennym przykładem spotkania dwóch tradycji kulturowych – łacińskiego Zachodu i bizantyńskiego Wschodu.

Gotycka ceglana kaplica została wzniesiona z inicjatywy Kazimierza Wielkiego w II połowie XIV wieku jako część zabudowy zamku królewskiego, który powstał w tym samym czasie. Wysmukła gotycka bryła dzieli się na dwie kondygnacje – niższą (przyziemie) i wyższą składającą się z nawy z centralnym filarem, na który spływają żebra sklepienia, oraz z węższego, zamkniętego od wschodu wielobocznego, prezbiterium. W 1418 roku, z inicjatywy Wielkiego Księcia Litewskiego i króla Polski Władysława Jagiełły, wewnątrz kaplicy zostało pokryte, dobrze zachowanymi do dziś, freskami bizantyńsko-ruskimi. Król znany był ze swego przywiązania do tradycji i kultury wschodniego chrześcijaństwa, ponieważ jego matka, ruska księżniczka, wyrosła w tradycji prawosławia.

Sprowadzeni przez Jagiełłę malarze stanęli przed nie lada wyzwaniem. W gotyckim wnętrzu, diametralnie odmiennym od przestrzeni bizantyńskich świątyń, wykonali polichromie oparte na bizantyńskim kanonie ikonograficznym. Ten wymagał precyzyjnego rozmieszczenia scen we wnętrzu świątyni. W najważniejszym ideowo miejscu, w centrum sklepienia prezbiterium, umieszczona została kompozycja *Chrystusa Pantokratora* w otoczeniu symboli ewangelistów. Nad nią widzimy gołębicę – symbol Ducha Świętego, który dopełnia temat *Trójcy Świętej*. Na zworniku żeber sklepiennych, niejako u stóp *Pantokratora*, widnieje herb Jagiełły. *Trójcę Świętą* otaczają chóry aniołów, rozmieszczone na całej niemal powierzchni sklepień prezbiterium i nawy.

W górnej strefie ścian kaplicy przedstawiono najważniejsze wydarzenia z życia Chrystusa i Marii, odpowiadające najważniejszym świętom w roku liturgicznym Kościoła. W prezbiterium umieszczono również kanoniczne sceny *Komunii Apostołów* i *Wniebowstąpienia*. Z kolei *Mandylion*, widniejący na szczycie ściany tęczowej, przekazuje treść dogmatu o wcieleniu i jedności natur Zbawiciela. Wśród malowideł istotne są też sceny hagiograficzne, pokrywające głównie dolne partie ściany zachodniej i północnej.

Osobny temat tworzy wątek fundatorski – dwie sceny, w których sportretowano króla. Pierwsza, umiesz-

czona przy wejściu do kaplicy, to *Modlitwa fundatora*. Jagiełło klęczy przed Chrystusem i trонującą Marią. Orędownikiem króla jest św. Mikołaj. Druga scena fundacyjna znajduje się na ścianie tęczowej, po jej północnej stronie. Na portrecie konnym przedstawiono króla jako *jeźdźca zwycięzcę*, co odzwierciedla średniowieczną teologię władzy.

Dokładne datowanie polichromii jest możliwe dzięki zachowanemu fragmentarycznie napisowi fundacyjnemu w języku cerkiewno-słowiańskim. Malowidła zostały ukończone w dzień św. Wawrzyńca (10 sierpnia) 1418 roku „*ręką Andrzeją*”. Andrzej był głównym mistrzem, kierującym grupą malarzy realizujących zamówienie. Pomimo różnic w poziomie wykonania, zależnych od indywidualnego stylu i umiejętności warsztatowych danego malarza, malowidła kaplicy zamkowej w Lublinie stanowią zharmonizowaną całość, zgodną z kanonem ikonografii bizantyńskiej. W doskonały sposób zostały zestrojone z gotyckim wnętrzem zachodniego kościoła. W tym właśnie połączeniu najpełniej manifestuje się spotkanie dwóch wielkich tradycji kulturowych – bizantyńskiego Wschodu i łacińskiego Zachodu.

Okres świetności zamku królewskiego – który pamiętał elekcję Władysława Jagiełły na króla Polski w 1386 roku oraz liczne postoje, podróżującego między Wilnem

Nominał 5 zł

stop: pierścień MN25, rdzeń CuAl6Ni2

stempel: zwykły

średnica: 24,00 mm

masa: 6,54 g

brzeg (bok): moletowany nieregularnie;
na boku ośmiokrotnie powtórzony napis:
NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni,
rozdzielony gwiazdkami
nakład: do 1 200 000 szt.

Projektant: Dobrochna Surajewska

Emitent: NBP

Na zlecenie NBP monety wyprodukowała
Mennica Polska S.A.

i Krakowem, królewskiego dworu – kończą wojny szwedzkie i kozackie. W wieku XIX w miejscu zrujnowanej budowli postawiono nową, która pełniła funkcję więzienia. Z dawnej okazałej zabudowy zachowała się jedynie Kaplica Trójcy Świętej i jeszcze starsza wieża obronna. Wielobarwne polichromie kaplicy zostały pokryte warstwami tynku i wapiennej pobiałą. Popadły w zapomnienie i dopiero w 1899 roku zostały przypadkowo odkryte. Prace konserwatorskie, prowadzone ze zmiennym szczęściem i licznymi przerwami, trwały aż do 1997 roku.

Kaplica Trójcy Świętej jest najbardziej znaczącym zabytkiem Lublina. W 2015 roku uhonorowana została Znakiem Dziedzictwa Europejskiego. W 2017 roku miasto świętuje rocznicę siedmiuset lat nadania praw miejskich, a w roku 2018 upłynie sześćset lat od ukończenia fresków w kaplicy. Nasz zabytek towarzyszy więc miastu niemal od początków jego historii.

dr Andrzej Frejlich

22 maja 2017 roku Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety z serii „Odkryj Polskę” – Kaplica Trójcy Świętej na Zamku Lubelskim o nominale 5 zł.